

Notat

Til: Rambøll
Fra: Natur og Samfunn AS av Gunnar Kristiansen
Dato: 02.07.2020
Tittel: Vurdering av fugl og havbunn ift. reguleringsplan Uttian

Innledning

På oppdrag fra Rambøll utførte Natur og Samfunn AS en konsekvensutredning på temaet naturmangfold i forbindelse med planer om etablering av industriområde på Uttian i Frøya kommune. Området som er utredet har i alt et areal på ca. 35,6 daa, og omfatter både sjø- og landareal. Utredningen tok ikke stilling til miljøvirkninger som de enkelte etableringene på næringsområdet vil kunne påføre naturen. Kun selve etableringen av næringsområdet ble utredet, med sprengning og planering av landområdene, samt fyllinger til sjø. I praksis vil det si at alt landareal innenfor planområdet blir bygget ned slik at alle naturverdier som befinner seg der vil ødelegges permanent. Etter utredningen er det fremsatt synspunkter om at området har verdi for havbunnsforhold og fugl, og at utbyggingens påvirkning og konsekvens i den sammenheng bør utredes. Dette notatet forsøker å ta hensyn til dette.

Figur 1. Utbyggingsområdet

Planområdets verdi i forhold til havbunnsforhold og fugl

I det følgende er naturtyper, havbunnsforhold og næringsøkologien til arter som gråmåke, storskarv, siland, gråhegre og tjeld beskrevet. Dette er arter som har vært registrert nært og delvis i planområdet.

Naturtyper og forhold for havbunn

Det antas at det er en mer eller mindre sterk tidevannstrøm under broa til Uttian. Tidevannstrømmer har ofte stor næringsproduksjon og et stort biologisk mangfold da havstrømmene tilfører oksygen til vannmassene og frakter næringsstoffer til biologisk produksjon. Dette kan medføre gode næringsforhold for fisk og så videre gode forhold for fiskespisende fugl som storskarv, gråmåke, siland og gråhegre.

Nært og delvis i berøring med planområdet er det avgrenset store forekomster med naturtypen skjellsand (I12) av svært stor verdi. Skjellsand er et habitat som ofte er rikt på bløtbunnsfauna, og fungerer som gyte- og oppvekstområder for flere fiskearter. Dessuten benytter større krepsdyr skjellsandbankene til parringsplasser og ved skallskifte, i tillegg til at de finner matgrunnlag her. De største forekomstene av skjellsand finnes gjerne i strømrrike områder, på dyp mellom 10-30 m. (DN-håndbok 19).

Froan med Sularevet som ligger noen kilometer nordvest for planområdet er et viktig havområde for en rekke sjøfugl som sildemåke, teist og ærfugl. Bestandene har gått tilbake de siste årene. Dette området er et sentralt næringsområde for mange arter sjøfugl både i og utenfor hekketiden, særlig for kystbundne arter som storskarv, toppskarv, marine dykkender, sildemåke og teist. Mange av sildemåkekoloniene er i nedgang. Det samme gjelder teist og ærfugl. Krykkje ser ut til å ha forsvunnet (Miljødirektoratet 2018).

Sjøfugl

For utbredelsen til sjøtilknyttet fugl er det viktig at de kystnære artene er avhengige av grunntvannsområder av god kvalitet nær hekkeplassen, ettersom de voksne må finne mat i nærheten både til seg og ungene. Teist, storskarv samt siland jakter på fisk i grunntvannsområdene (fiskespisende, dykkende kystnære arter), og gråmåke finner mye mat rundt fiskebruk og båter, eller stupdykker etter stimfisk (overflatebeitende kystnære arter). De forskjellige måtene å få tak i mat på forklarer ofte artene forekommer (Systad 2010).

Gråmåke er altetende, og ved kysten lever den av fisk og andre marine organismer. Gråmåkene spiser primært fisk den fanger i vannoverflaten. Samtidig er gråmåkene kanskje den mest generalistiske fuglen i matveien vi har, og spiser et stort spekter av næringsemner. Foruten fisk tar fuglene skalldyr og andre marine dyr, meitemark og insekter, en del mindre pattedyr og amfibier, vegetabilisk føde samt oppsøker avfallsplasser og liknende (faktaark Artsdatabanken). Det antas at planområdet ikke har stor betydning for arten.

Ærfugl finner maten på bunn i relativt grunne områder, helt fra fjæresteinene til åpen sjø. Den henter vanligvis sin næring på dyp inntil 10 meter, men den kan dykke helt ned til 40 m. Næringen er ulike virvelløse dyr som lever på sjøbunnen. Mest vanlig er muslinger, snegler, krepsdyr og pigghuder. Skjellene blir knust til den fineste skjellsand i muskelmagen. Noen ganger kan den leve godt på silderogn. I Trondheimsfjorden er det også funnet at den kan ta sil (tobis) *Ammodytes* spp. som ligger delvis nedgravd på sandbunn (faktaark Artsdatabanken). Havbunnen til planområdet kan ha bra forhold for arten, men dette utgjør forholdsvis små arealer.

Gråhegre er knyttet til grunntvannsområder langs kysten. Menyen består overveiende av småfisk, gjerne opptil 25 cm, men av og til en del større. Gråhegra er imidlertid en generalist i matveien og spiser også en del krepsdyr, amfibier, smågnagere, insekter, reptiler og fugleunger. Det er små arealer innenfor planområdet som er egnet til gode matsøkområder for arten.

Silendene lever av småfisk som de fanger ved å dykke på grunt vann. Som det går fram av navnet er sil (tobis) *Ammodytes* spp en viktig næring for silanda. Ellers er spiseseddelen meget omfattende. I vårt land er trolig også småsild og brisling viktige næringsemner, sammen med stingsild og annen småfisk i tangsonen, samt små krepsdyr. Dessuten tar den også yngel av ørret og laks i vassdragene. Næringen er mangelfullt undersøkt i Norge (faktaark artsdatabanken). Planområdet kan ha gode forhold for arten, men dette er forholdsvis små arealer, og nærliggende områder og andre omfattende store og varierte grunntområder på Uttian tilbyr større områder og bedre forhold for siland.

Føden til tjeld består av muslinger og krepsdyr de finner i fjæra, pluss meitemark og insekter når matletingen foregår på åkrer. Planområdet kan ha enkelte små men bra områder for arten, men

nærliggende områder og andre omfattende store og varierte grunntområder på Uttian tilbyr bedre forhold for tjeld.

Konklusjon

Sjøbunnen i det området som vil fylles ut i forbindelse med reguleringsplanen består i liten grad av skjellsand som dokumentert i konsekvensutredningen. Dette kan være viktige næringssøkområder for sjøfugl. Utfyllingen vil i liten grad berøre Ellingsundet der det er en tidevannstrøms under broa som kan gi gode forhold for sjøtilknyttet fugl. Dette kan være viktige områder for fugl i berøring med planområdet. Videre er det store arealer med ulike grunntområder på Uttian som er viktige beite -og leveområder for fugl. Det er i liten grad slike arealer innenfor planområdet sammenlignet med andre områder på Uttian.

Derfor antas det at konsekvensene for nedbygging eller utfylling av sjøarealer i forbindelse med utbyggingen er relativt små for fugl.

Referanser:

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av marint biologisk mangfold. DN Håndbok 19-2001 Revidert 2007. 51 s

Faglig forum for norske havområder (2019) Særlig verdifulle og sårbare områder - Faggrunnlag for revisjon og oppdatering av forvaltningsplanene for norske havområder M-1303/2019.

Gjershaug JO, Thingstad PG, Eldøy S og Byrkjeland S (red.) (1994). Norsk fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu. 552s.

Svorkmo-Lundberg T, Bakken V, Helberg M, Mork K, Røer JE og Sæbø S (red.) (2006). Norsk VinterfuglAtlas. Fuglenes utbredelse, bestandsstørrelse og økologi vinterstid. Norsk Ornitologisk Forening, Trondheim. 496s.

Systad, G.H. 2010. Sjøfugl i Norge, hvor er de? Ottar. UiT.

Artsdatabanken 2018. Tjenesten Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/>.

Kålås, J.A., Lislevand, T., Gjershaug, J.O., Strann, K.B., Husby, M., Dale, S. & Strøm, H. (2015) Norsk rødliste for fugl 2015 (Norge og Svalbard). (eds S. Henriksen & O. Hilmo), pp. 67-70. Artsdatabanken.